

Opis źródła:

Poniższe źródło to fragment dokumentu zwanego patentem okupacyjnym, który został wydany przez króla Prus Fryderyka Wilhelma III Hohenzollerna w dniu 3 maja 1815 roku. Kierowany był do mieszkańców Wielkiego Księstwa Poznańskiego utworzonego decyzją kongresu wiedeńskiego z części ziem dawnego Księstwa Warszawskiego i zapowiadał m. in. podstawy urządzenia Wielkiego Księstwa Poznańskiego i poszanowanie praw narodowych Polaków.

W poniższym fragmencie dokonano uwspółcześnienia pisowni, nie ingerując w składnię i leksykę oryginału. (X – Ks, y – i, j, i – j), z – s).

Miejsca wydania:

Poznań 1815

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Archiwum Państwowe w Poznaniu, zesp. 981, Edykty i rozporządzenia drukowane, b.pag.

Tekst źródła:

Mieszkańcy Wielkiego Księstwa Poznańskiego!

Gdy przez dzisiejszy Patent objęcia kraju, wprowadziłem na nowo w starożytny związek część zwróconych mojemu Państwu powiatów Księstwa Warszawskiego, które dawniej do Prus należały, umyśliłem ustalić również i Wasze stosunki. I Wy także otrzymaliście ojczyznę, a z nią razem i dowód jak wiele cenię Wasze do niej przywiązanie. Będziecie wcieleni do Mojej Monarchii, bez ubliżenia Waszej narodowości. Będziecie uczestnikami konstytucji, którą wiernym Moim poddanym udzielić zamyślam, i otrzymacie również jak inne prowincje Mojego Państwa, rząd prowincjonalny.

Wasza religia zostanie zachowaną, i przedsięwzięte będą środki do utrzymania duchownych w miarę ich dostojęństw. Wasze osobiste prawa i Wasze własności wracają pod opiekę ustaw, względem których i Wy później przyzywanymi będziecie do naradzania się.

Wasz język ma być używanym obok niemieckiego, we wszystkich publicznych sprawach, a każdemu z Was, w miarę zdolności jego otwartym zostanie przystęp do publicznych urzędów Wielkiego Księstwa, równie jako i do wszelkich urzędów i dostojęństw Mojego Państwa.

Zrodzony między Wami, Namiestnik mój, wśród Was ma rezydować. Będzie on mnie uwiadomiał o waszych życzeniach i potrzebach, a Was nawzajem o zamiarach mojego rządu.

[...]

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. Czy patent okupacyjny Fryderyka Wilhelma III zapowiadał poszanowanie wyznania katolickiego?
2. Wymień język lub języki urzędowe, które w świetle powyższego dokumentu miały obowiązywać w Wielkim Księstwie Poznańskim.
3. Jakie warunki należało spełnić aby sprawować urzędy publiczne?
4. Jaką rolę miał pełnić Namiestnik?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony): pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto:

1. Kto został mianowany Namiestnikiem Wielkiego Księstwa Poznańskiego w 1815 roku?
2. Czy Wielkie Księstwo Poznańskie miało być częścią Królestwa Prus?
3. Czy Fryderyk Wilhelm III i jego następcy stosowali się do zapowiedzi poszanowania praw narodowych Polaków? Odpowiedź uzasadnij dwoma przykładami.

Literatura pomocnicza.

Jakóbczyk W., *Przetrwać nad Wartą 1815-1914*, Warszawa 1989.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Dominika Rychel-Mantur